אנונימיות חדשה: על סופי קאל ואדוארד סנודן

החלטת הממשלה להסיר טלפונים ציבוריים מהמרחב הציבורי בישראל הובילה את חגי אולריך לחשוב על אפשרויות החופש החדשות שמציעה סופי קאל, המתגלות בעקבות אדוארד סנודן.

מאמר מאת חגי אולריך ינואר 25, 2022

> "*דמיינו, אם אפשר, שהיינו יכולים לקום בכל בוקר ולבחור שם חדש ופרצוף חדש שבו יכירו אותנו בעולם (...) וקול חדש ומילים חדשות לדבר בהן כאילו (...) היה כפתור אתחול מחדש לחיים שלנו*".
> (אדוארד סנודן)1

ב-9 בנובמבר השנה (2021), חתם שר התקשורת על תקנות להסרת טלפונים ציבוריים מהמרחב הציבורי בישראל. החל מה-1 בינואר, 2022, לא יותקנו יותר טלפונים ציבוריים חדשים וכמו כן, יתחיל פירוק של טלפונים מסוימים. התומכים בהחלטה בוועדת הכלכלה של הכנסת הציגו את המהלך כחלק מה"קידמה", ונציג של הוועדה טען שהדבר "יאפשר הסרת מפגעים סביבתיים ברחבי הערים".

ההשוואה בין טלפון ציבורי למפגע סביבתי הזכירה לי את ההשתלטות של סופי קאל (Calle) על תא טלפון ציבורי בפינת הרחובות גריניץ' והריסון בניו-יורק, בספטמבר 1994. קאל התקינה בתא חפצים שונים: כיסאות מתקפלים, סיגריות, מאפרה, חטיפים, ממחטות נייר, מסרק, ראי, מגזיני אופנה, דלי של ורדים אדומים ושלט שמאחל *Have a nice day!* (*שיהיה יום יפה!*).2 בכל יום למשך שבוע היא ניקתה את התא, עקבה אחרי המתרחש בו, צותתה מהצד לשיחות הטלפון שהתנהלו בו, שוחחה עם משתמשיו ותיעדה הכול בצילום ובכתב. התיעוד חשף תגובות שונות: לצד אדישות של חלק מהעוברים ושבים הייתה תמיהה של אחרים, וגם האשמות בוונדליזם - מה שהוביל את חברת הטלפונים T&AT לפרק את המאחז.

המוטיבציה לפעולה, שהפכה לבסוף לספר האמנית*Gotham Handbook* , החלה בסט הוראות הפעלה בשם*Instructions for Embellishing Life in New York* (*הוראות להפיכת החיים בניו-יורק ליפים יותר*), שהסופר פול אוסטר (Auster) נתן לקאל כחלק מדיאלוג יצירה מתמשך בין השניים ששילב בין מציאות, דמיון, נרטיב וביוגרפיה. על קאל היה לבחור מקום בעיר ולחשוב עליו כעל שלה, תחת אחריותה, ולראות מה באפשרותה ללמוד ממנו על יחסים חברתיים, על בני אדם ועל עצמה.

copyright claim2.jpg

[1]
צילום מסך של סריקת עמ' 282-283 של Game Double, 1999, הספר של סופי קאל ופול אוסטר, הוצאת Violette

בפרקטיקה האמנותית שלה, קאל מאמצת שיטות של מעקב וביון: פעילות אנונימית, המצאת דמויות פיקטיביות, בילוש, ציתות, הבאת הוכחות בצילום, רישום הערות. בעזרתן היא יוצאת מתוך מרחב ציבורי להתערבות פולשנית בחיים פרטיים של אנשים, או של עצמה. בעבודת*הצל* (*The Shadow*) מ-1981, לדוגמה, ביקשה מאמה לשכור בלש שיעקוב אחריה ויתעד בצילום את כל פעולותיה ואף הצמידה מישהו שיעקוב אחר הבלש ויתעדו גם כן; בעבודה*פנקס הכתובות* (*Address Book*, 1983) היא התקשרה לכל האנשים שמספרי הטלפון שלהם היו רשומים בפנקס שלטענתה מצאה ברחוב, ופרסמה את ממצאיה אודות בעל הפנקס בטור בעיתון.[3]

באותה שנה, 1994, אדוארד סנודן (Snowden) - לשעבר סוכן CIA ו-NSA וכיום פליט, שחשף ביוני 2013 שארה"ב ואחדות מבנות בריתה בנו מערכת ציתות, מעקב וריגול אחר אזרחיהן - היה בן 11. בשנים אלה ולאחר מכן כבר יתחיל

ללמוד בעצמו להשתמש בטכנולוגיות התכנות, המחשבים והאינטרנט שהחלו להיות נפוצות. סנודן מתאר את האינטרנט של שנות התשעים כמגרש משחקים פתוח שאפשר שוויון מוחלט לכל אדם. כל אחד יכול היה להמציא עצמו מחדש ולהתבטא באופן חופשי ללא השלכות. יכולנו לבצע "טעויות" ברשת (אמירת שטויות, הטרלות, דימויים מביכים, סכסוכים מילוליים, וגם פעולות האקינג) מבלי שהטעות תחובר לזהותנו ותירשם לחובתנו.[4]בעיני סנודן, מדובר היה בדרך החיים הבריאה והנכונה להתפתחות וגדילה של ילדים, כי הניתוק בין זהות חוקית לבין פרסונה או אווטאר מאפשר לילדים (וגם למבוגרים) לפתח חוש ביקורת וללמוד לערער על דעות נרכשות, בלי להיענש בחשיפה או בביוש. האנונימיות היתה פלטפורמה להגמשת דעות, ללמידה ולהתפתחות אישית ולא מוסרנית, שבאפשרותה לשנות עמדות במקום לדגור עליהן בשם אפולוגטיקה או שמירה על השם הטוב - תופעות שהחשיפה יוצרת.[5]

[2] unnamed.jpg

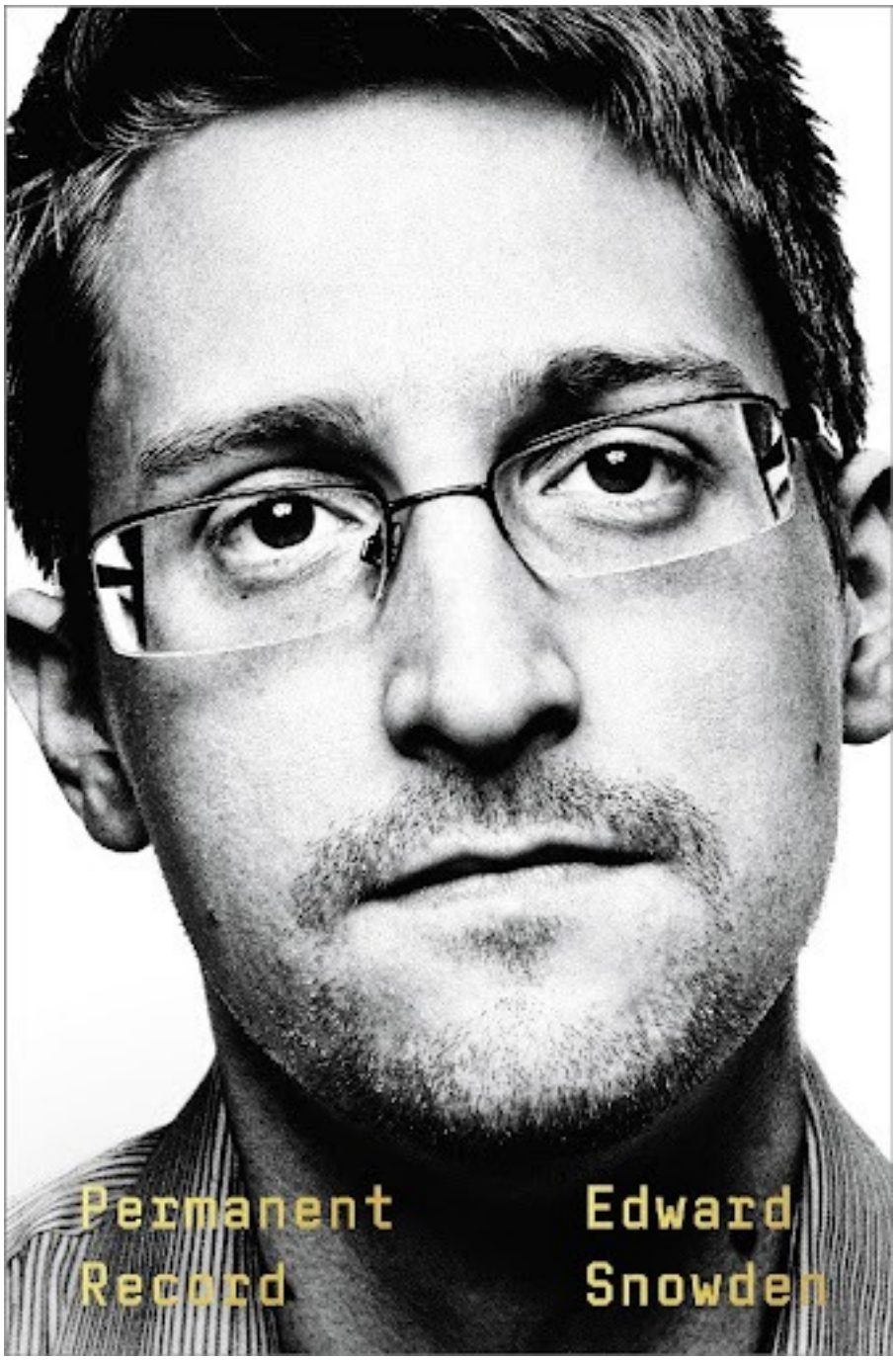

האוטוביוגרפיה של אדוארד סנודן, 2019, הוצאת Macmillan, עטיפת Record Permanent[3]

סנודן וקאל פעלו ממוטיבציות שונות לחלוטין, באופנים שונים, אולם במידה רבה יש לפעולותיהם השלכות דומות – ערעור על נורמות, ערכים וחוקים, אותם אנו מורגלים לקבל כמובנים מאליהם. כמדליף של מידע אודות ריגול בלתי-חוקי (*Whistleblower*) הפועל למען חופש הביטוי, למען למידה, שקיפות, מחקר, סקרנות ומשחק, סנודן השתמש בפרקטיקות דיגיטליות של ביון וריגול. בהסתכלות עכשווית על פרקטיקות הביון האנלוגיות של סופי קאל, אפשר להשוות אותן עם השלכות דומות לאלה של סנודן. כאשר תפקידו של תא טלפון ציבורי משתנה והופך להיות לסלון, לאתר של שיחה, או, להבדיל, לכלי למעקב אחר אזרחים, הנורמות והאופנים שבהם נרקמות מערכות יחסים וזהויות המתמידות בהופעתן, מושהים לזמן מה. השהייה זו דומה למה שקורה בעת משחק, בתהליך מחקרי, או ביצירת אוואטר ברשת. האנונימיות, לבישת דמות חדשה וניתוק הזהות מההתנהגות חושפים ממדים של חופש ביטוי שאינם קיימים בתפקידים המסורתיים – מגדרית, מעמדית, חוקית, לאומית, חברתית.

תא טלפון אמור להישאר תא טלפון. הוא אמור להמשיך להתמיד בזהותו ובשימוש שלו, אחרת הוא הופך למוזר, למפגע סביבתי. שינוי התפקיד של המרחב הזה (כפי שקורה גם ב*פנקס הכתובות* וגם ב *הצל*) שעושה קאל, וההצעה לאפשר בו ביטויים שלכאורה לא מאפיינים אותו נורמטיבית (אמא עוקבת אחר בתה, אזרח העוקב אחר בלש, אישה חושפת פרטיו של אדם פרטי בעיתון, תא טלפון כמקום מפגש פיזי) ולאפשר בתוכו מערכות יחסים שאינן מבוססות קודם כל ואך ורק על על הזהות ותפקידים מקובלים בפומבי חושפים את ההשפעות של הכוח שפועל עלינו ללא ידיעתנו, כאשר אנחנו מזוהים (כי אז, ברוב המקרים ננהג בהתאם לתפקיד, לחוק, למרחב, בגלל החשש מסנקציות, או משום הליכה בתלם). עבודות של קאל חושפות את חוסר השוויון המהותי בחברה, שקשור ליחס שבין זהותנו החוקית לבין התנהגותנו לבין הפרסונות שאנו עוטים על עצמנו. חוסר שוויון שנוצר מחוסר חירות.

החיבור המוחלט בין הפרסונות הפיקטיביות של משתמשים כאשר הם נמצאים אונליין לבין הזהות החוקית שלהם אופליין הוא מה שסנודן מתאר כאי-השוויון הגדול ביותר בהיסטוריה הדיגיטלית.[6]עם תחילת המילניום החדש, הוא כותב, החלו תאגידים ומדינות להשתמש באינטרנט להכפפת נאמנות באמצעות זיכרון, להנצחה של עקביות זהותית, ובסופו של דבר, לקונפורמיות אידאולוגית. השינוי נוצר, לטענתו, בכמה שלבים: לאחר קריסת הבועה של המסחר האלקטרוני בסוף שנות התשעים, היו ניסיונות לייצר רווח כספי (מונטיזציה) מהאופנים בהם אנשים מתקשרים זה עם זה ברשת ומהעובדה שאנשים אוהבים לשתף את חייהם הפרטיים עם אחרים. על מנת לעשות מונטיזציה מההתקשרות ומהשיתוף היה צורך לחבר זהות חוקית וכרטיסי אשראי לפרסונה המקוונת, ולהיאבק בתוכנות ואתרים פיראטיים לשיתוף קבצים ובביטויי שיתוף אנונימיים אחרים. כך החל לפיו "קפיטליזם המעקב [4]", (*Surveillance Capitalism*) שהתפתח בערוצים שונים ובדרכים מגוונות לכדי ריכוזיות שבה שותפות חברות אינטרנט פרטיות, תאגידים וארגוני ביון של מדינות.[7]ביחד הם בנו ארכיטקטורת ריגול אוניברסלית וטוטאלית, שצוברת מידע ללא דיון ציבורי וללא הסכמה. הדבר נבנה באופן שהסתיר מהציבור (כולל מחוקקים, מומחי משפט ומדינאיים), בכוונה ובכזב, כל עדות לקיומו.[8]

ביוני 2013, בשורת כתבות שהתפרסמו ב-*New York Times*וב- *Washington Post* , חשף סנודן, בעזרת גלן גרינוולד (Greenwald) ופויטרס ולורה (Poitras), שארה"ב, בריטניה בריתה ובנות ה-Five Eyes alliance, מובילות ריגול מאסיבי אחר אזרחיהן (כמו גם אזרחי מדינות אחרות ובכירים ("העיניים חמש" ברית גם מכונה) זילנד-וניו ,אוסטרליה ,קנדה ,בריטניה[9] ממדינות זרות, ביניהם קנצלרית גרמניה אנגלה מרקל). סנודן הוכיח כי ל-NSA (הסוכנות לביטחון לאומי של ארה"ב), למרות הכחשות הארגון, היכולות לצותת ולהשיג כל מידע שברצונו להשיג משרתי אינטרנט, מלוויינים, מכבלי סיבים אופטיים תת-מימיים, ממערכות טלפון מקומיות וזרות וממחשבים אישיים. ה-NSA ידע ב-2013 למנות את ביליוני שיחות הטלפון והאימיילים שעוברים ברשת מדי יום[10]ולוירט מתוכם שיחות מסוימות שהיה לו עניין בהן. כמו כן, הארגון מקבל מידע אישי (כולל שיחות פרטיות) ישירות מחברות האינטרנט (גוגל, יאהו, מיקרוסופט, פייסבוק, אפל, יוטיוב, ואחרות),[11]ויודע ללמוד את הרגלי הגלישה ברשת, אבל גם לאסוף את המטא-מידע (מי תקשר עם מי, מתי ומאיפה, כמה זמן תקשרו ובאיזו תכיפות). כל המידע כולו נרשם, נאגר וזמין לשליפה בכל עת.

[5] CITIZENFOUR - Official Trailer

Video of CITIZENFOUR - Official Trailer
Trailer for Citizenfour, Laura Poitras's documentary about Snowden, 2014, Madman Films

[6] Joe Rogan Experience #1368 - Edward Snowden

Video of Joe Rogan Experience #1368 - Edward Snowden
Edward Snowden interviewed on the Joe Rogan Podcast, The Joe Rogan Experience #1368 , October 2019

הוכחה מטרידה נוספת לארכיטקטורת הריגול האוניברסלית וקפיטליזם המעקב התקבלה ב-2017, עם פרסום*Vault 7* באתר ההדלפות*ויקיליקס* (*WikiLeaks*). כמות ענקית של מסמכים, גדולה אפילו מזו שסנודן פרסם, שוחררה בידי מדליפים אנונימיים והוכיחה, בין היתר, של-CIA יכולות פריצה כמעט בלתי מוגבלות לכל מכשיר בטכנולוגיה חכמה: כל מחשב, סמארטפון או טלוויזיה חכמה יכולים להפוך למכשיר האזנה והקלטה, בקול ובווידאו.12

בכל הקשור לארץ, ביטויים לארכיטקטורת הריגול והמעקב אחר אזרחים בתוך הקו הירוק הם לא מעטים וקיבלו לאחרונה מספר הוכחות, כמו איכוני השב"כ במסגרת מצב החירום שהוגדר אל מול ההתמודדות עם נגיף הקורונה וכפי שנחשף לאחרונה ב*תחקיר כלכליסט* [7], "סיגינט" (קיצור של "סיגנל אינטליג'נס", מודיעין אותות), חטיבת הסייבר והמודיעין הטכנולוגית של משטרת ישראל ה"משתמשת בתוכנת הריגול פגסוס של חברת NSO כדי לפרוץ מרחוק לטלפונים של אזרחים ישראלים ללא צווי חיפוש או האזנה".

במצב עניינים כזה, נראה שהאנונימיות סופה לעבור מהעולם יחד עם הטלפונים הציבוריים והחיוג הקווי ובשם הנרטיב של הקידמה. אבל עבור הפילוסוף ז'ופרואה דה לגנרי (Lagasnerie de), האנונימיות שבאמצעותה פעל סנודן, הסירוב שלו לקבל עליו את חוקי המדינה (שמשתמשת באסטרטגיה חוץ-חוקית של "מצב חירום" כדי להפר את החוקים של עצמה) ובחירתו במפלט הם דווקא ביטויים שמכוננים סובייקט חדש. את הסובייקט החדש הזה הוא מוצא גם בדמויות נוספות שפעלו באופנים דומים, גם אם ממניעים שונים. למשל, ג'וליאן אסאנג' (Assange), העיתונאי, המוציא לאור ומייסד ויקיליקס, שנמצא כעת במאסר בבריטניה ובהליכים משפטיים על הסגרתו לארה"ב בעקבות האשמתו בעבירה על חוק הריגול של ארה"ב מ-1917 (1917 of Act Espionage). הוא מציין את צ'לסי מאנינג (Manning), חיילת לשעבר בצבא ארה"ב שנשלחה למאסר בין השנים 2010-2017 משום שהדליפה ב*ויקיליקס*מסמכי צבא, חלקם מסווגים. ביניהם היה וידאו שקיבל את השם "Murder Collateral", המתעד הרג מכוון של אזרחים עירקיים ושל שני כתבי רויטרס ממסוק אפאצ'י ביולי 2007. הוא מציין גם את "אנונימוס" (Anonymous [8]), קולקטיב האקרים הפועל באופן אנרכיסטי, ללא הגדרה, קווי מתאר, אחדות או זהות.

[9] Assange_speech_at_Ecuador_embassy 2223.jpg

[10]
מימין, ג'וליאן אסאנג' נואם במרפסת שגרירות אקוודור בלונדון, אוגוסט 2016. משמאל: צ'לסי מאנינג בהפגנה, ינואר 2018
צילום אסאנג': dreamer Wl
Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0
[11]צילום מאנינג: Luna Manolo
[12] Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0

בספרו (*The Art of Revolt: Snowden, Assange, Manning*, 2017) דה לגנרי מזכיר את הדוגמה של הצייר אדואר מאנה והמהפכה האימפרסיוניסטית, שלפי הסוציולוג פייר בורדייה (Bourdieu) סימנו סובייקט חדש שהתפתח אל מול המוסדות החברתיים של צרפת במאה ה-19 - האדם כאמן. בתקופתנו, כינון עצמך כסובייקט אנונימי, עבור דה לגנרי, משמעו לדרוש את הפוטנציאל לפעול ללא החובה להזדהות ובלי להיות אחראי לפעולות שמורדות בחוקים שלא הסכמת לקבל על עצמך, חוקית ומוסרית. במילים אחרות, זה אומר *להמלט* מהדרך שבה הכוח קושר אותנו למה שאנו עושים. 13 האנונימיות - הניתוק בין הפרסונה הדמיונית, האווטרית, לבין הפרסונה החוקית - מסמלת אפשרויות של חירות אבל גם חשיבה מחדש על דפוסים דכאניים שעברו אלינו בירושה. היא מזמינה אותנו לדמיין יחסים אחרים עם החוק, המדינה והאזרחות.14

re:publica 2016 – Geoffroy de Lagasnerie: The art of revolt. Snowden, Assange, Manning **[13]**

Video of re:publica 2016 – Geoffroy de Lagasnerie: The art of revolt. Snowden, Assange, Manning
Geoffroy de Lagasnerie lecturing about The Art of Revolt: Snowden, Assange, Manning at re:publica conference in Berlin, May 3, 2016

בהסתכלות לאחור, נראה שסופי קאל פעלה באופנים די דומים. בשינוי התפקוד של תא טלפון או של פנקס טלפונים, קאל מעלה שאלות אודות צורות שונות של יחסי כוח חברתיים ואודות האופנים בהם נרקמות מערכות יחסים המקבעות נרטיב שנראה טבעי, מקובל ומוסכם. בעבודת תא הטלפון היא פעלה בדומה להאקרית שפורצת למערכות מסוימות על מנת לחשוף את פגיעותן ואת האי-חוקיות שבבסיסן. הפרפורמטיביות של המערכות האלה הופכת לנראית, וכך גם ההתמדה שנדרשת בהתנהגותן כדי שישכנעו אותנו בזהותן ובתפקידן. ב*פנקס הכתובות*, קאל "הדליפה" תכנים אישיים אודות אדם זר,

ובכך חשפה את הפגיעות הקיימת בטכנולוגיית מעקב בתוך המערכת הפטריארכלית של זמנה.

בעבור סנודן, הבעיה אינה טמונה בטכנולוגיה עצמה, אלא ברודנות הטכנולוגית ובאי-שוויון המתאפשרים בשל הבורות (החסך בידע והתמימות) של כל מי שמשתמש בה ביום-יום אבל לא מכיר ולא מבין כיצד היא פועלת ואת מי היא משרתת, ובאיזה דרכים היא משתלבת עם נרטיב סינגולרי שלא נותן לאחרים את החירות להתבטא באופן שונה. הסירוב ליידע את עצמך בנוגע לתפעול הבסיסי של הציוד שאתה תלוי בו משמעותו קבלה בפועל, באופן פסיבי, של הרודנות הזו והסכמה לתנאיה, כפי שטוען סנודן.[15] במצב עניינים כזה, פירוק הטלפונים הציבוריים הנגישים לכולם בכל עת הוא ביטוי נוסף של המעבר למערכת תקשורת ריכוזית, רגולטיבית, נשלטת, שרובנו לא מבינים כיצד היא פועלת, ושאינה מציעה אלטרנטיבה לאופני ההתקשרות או אפשרות לצלצל באופן חסוי בעזרת אסימון או טלכרט. עולה השאלה, האם זה מבשר גם את תום האנונימיות, ואיתה את סופו של חופש הביטוי כפי שהכרנו אותו.

[14] 640px--rpTEN_-_Tag_2_(26184155224).jpg

[15]
[16], 3 במאי, 2016 ז'ופרואה דה לגנרי, מתוך כנס publica:re בברלין
תצלום: Fischer Gregor/publica:re
CC BY 2.0

האנונימיות חשובה ביותר בחברה חופשית. היא מביאה עוד אנשים לפעולה ומאפשרת גם לאלה שאינם מגדירים עצמם כפוליטיים לפעול ברגע מסוים, להופיע ולהפגין. בדיסוציאציות הפיקטיביות שיצרה, קאל הצליחה לברוח מאי-האפשרות להתבטא בחופשיות. לפי דה לגנרי, האנונימיות והפיקטיביות מאפשרות הפצה ופיזור של אתרי ההפגנה והמחאה באותו

אופן שאנונימוס, או להבדיל*ויקיליקס*, יכולים לקבץ אליהם אינדיבידואלים אנונימיים, שאינם מכירים זה את זה, למען מטרה מסוימת. הסובייקט האנונימי החדש יודע להשמיע את קולו ואת טענתו ואז להיעלם, או לברוח.[16]זה דומה למוטיבציה של קאל ואוסטר, שהתאגדו כאינדיבידואלים כדי לעשות את החיים בניו-יורק נעימים יותר, לשנות תפקוד ונראות של מרחב ציבורי וליצור קשרים חדשים, ולאחר מכן להיפרד לדרכם. קאל הייתה יכולה לעשות את הפעולה בתא הטלפון רק באופן אנונימי, בהיותה בלתי מוכפפת לחוק, לזהות ולקונפורמיות חברתית ונורמטיבית. אולם, חברת הטלפונים ראתה את המוטיבציה הזו כוונדליזם וכמפגע סביבתי.

לפי דה לגנרי, בפועל, בזכות סנודן, אסאנג', מאנינג, ויקיליקס ואנונימוס, אנו חוזים בלידה של קטגוריה פוליטית חדשה של אינדיבידואלים, שאינם מוגדרים על ידי החברות שלהם במדינה, באומה, או בטריטוריה, אלא על ידי הקהילה שבחרו בעצמם.[17]

- [1] Edward Snowden, *Permanent Record*. London: Macmillan, 2019, p.47. המחבר בתרגום הציטוט הספר תורגם לעברית בידי עמנואל לוטם תחת הכותרת*האמת* ופורסם ב-2019 בידיעות ספרים.
- [2] Sophie Calle and Paul Auster, *Double Game*. London: Violette, 1999, p.246.
- [3] Nicole Miller, "Following Sophie Calle", *Hyperallergic*, June 18, 2016. [17] https://hyperallergic.com/305869/following-sophie-calle/
- [4] העו"ש 1, סנודן, שם, עמ' 47-48.
- [5] שם.
- [6] שם, עמ' 46-47.
- [7] שם, עמ' 4-5.
- [8] שם, ע' 7.
- [9] Glenn Greenwald, *No Place to Hide: Edward Snowden, the NSA, and the U.S. Surveillance State*. London: Penguin, 2015, p. 30. באותה כמעט קרוב פעולה שיתוף ולישראל ב"שלארה חשף סנודן מידה, אם לא קרוב יותר לטענת גרינוולד, שבו, על סמך גילויי סנודן, ארה"ב מעבירה לישראל באופן קבוע מידע מודיעיני אודות אזרחים אמריקאים, ללא תהליכי סינון המידע ("minimization") הנדרשים לפי החוק. גרינוולד, שם, ע' 102.
- [10] שם, עמ' 88-89.
- [11] Laura Poitras and Barton Gellman, "U.S., British intelligence mining data from nine U.S. Internet companies in broad secret program", *The Washington Post*, June 7, 2013 https://www.washingtonpost.com/investigations/us-intelligence-mining-data-from-nine-us-internet-companies-in-broad-secret-program/2013/06/06/3a0c0da8-cebf-11e2-8845-d970ccb04497_story.html# [18]
- [12] *WikiLeaks* Vault 7: CIA Hacking Tools Revealed, March 7, 2017 [19] https://wikileaks.org/ciav7p1/
- [13] Geoffroy de Lagasnerie, *The Art of Revolt: Snowden, Assange, Manning*. Stanford: Stanford University Press, 2017, p.82.
- [14] שם, ע' 10.
- [15] העו"ש 1, סנודן, שם, ע' 28.
- [16] העו"ש 13, דה לגנרי, שם, עמ' 56-58.
- [17] שם, ע' 71.

Source URL: https://www.tohumagazine.com/he/article/%D7%90%D7%A0%D7%95%D7%A0%D7%99%D7%9E%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%97%D7%93%D7%A9%D7%94-%D7%A2%D7%9C-%D7%A1%D7%95%D7%A4%D7%99-%D7%A7%D7%90%D7%9C-%D7%95%D7%90%D7%93%D7%95%D7%90%D7%A8%D7%93-%D7%A1%D7%A0%D7%95%D7%93%D7%9F

Links
[1] https://tohumagazine.com/sites/default/files/copyright%20claim2_0.jpg
[2] https://www.tohumagazine.com/he/file/unnamedjpg-17
[3] https://tohumagazine.com/sites/default/files/unnamed_14.jpg
[4] https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3684823,00.html
[5] https://www.tohumagazine.com/he/file/citizenfour-official-trailer
[6] https://www.tohumagazine.com/he/file/joe-rogan-experience-1368-edward-snowden
[7] https://www.calcalist.co.il/local_news/article/s1b1xwx6y
[8] https://twitter.com/YourAnonNews?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor
[9] https://www.tohumagazine.com/he/file/assangespeechatecuadorembassy-2223jpg

[10] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Assange_speech_at_Ecuador_embassy%202223.jpg
[11] https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0
[12] https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0
-[13] https://www.tohumagazine.com/he/file/republica-2016-%E2%80%93-geoffroy-de-lagasnerie-art
revolt-snowden-assange-manning
[14] https://www.tohumagazine.com/he/file/640px-rpten-tag226184155224jpg
[15] https://tohumagazine.com/sites/default/files/640px--rpTEN_-_Tag_2_%2826184155224%29.jpg
[16] https://commons.wikimedia.org/wiki/File:-rpTEN_-_Tag_2_(26184155224).jpg
[17] https://hyperallergic.com/305869/following-sophie-calle/
[18] https://www.washingtonpost.com/investigations/us-intelligence-mining-data-from-nine-us-intern
-et-companies-in-broad-secret
program/2013/06/06/3a0c0da8-cebf-11e2-8845-d970ccb04497_story.html#
[19] https://wikileaks.org/ciav7p1/